

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Opolu

LOP.410.009.01.2019

Pan Jarosław Jańczyk
Nadleśniczy Nadleśnictwa Kup
Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe
Nadleśnictwo Kup
ul. 1 Maja 9, 46-082 Kup

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/050 – Szacowanie szkód łowieckich w uprawach rolnych oraz wypłacanie odszkodowań

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Kup, ul. 1 Maja 9, 46-082 Kup ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jarosław Jańczyk, Nadleśniczy Nadleśnictwa Kup, od 19 listopada 2004 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Przygotowanie do realizacji zadań związanych z szacowaniem szkód łowieckich w uprawach i płodach rolnych2. Prawdliwość realizacji procedury szacowania szkód łowieckich w uprawach i płodach rolnych oraz wypłaty odszkodowań3. Prawdliwość działań przy rozpatrywaniu odwołań od procedury szacowania szkód łowieckich w uprawach i płodach rolnych oraz wydawaniu decyzji ustalających wysokość odszkodowania
Okres objęty kontrolą	Od 1 kwietnia 2017 r. do 31 sierpnia 2019 r.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Przemysław Sperczyński, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOP/73/2019 z 5 sierpnia 2019 r.2. Wojciech Krzyżek, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOP/74/2019 z 5 sierpnia 2019 r. <p>(akta kontroli str. 1-4)</p>

¹ Dalej: Nadleśnictwo.

² Dz. U. z 2019 r. poz. 489, ze zm.; dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Nadleśnictwa w zakresie realizacji procedury szacowania szkód łoświeckich w uprawach rolnych oraz wypłacania odszkodowań w całym okresie objętym kontrolą.

Uzasadnienie
oceny ogólnej

W kontrolowanej jednostce określono sposób realizacji zadań dotyczących szacowania szkód, wypłat odszkodowań i rozpatrywania odwołań oraz wyznaczono osoby odpowiedzialne za ich realizację. Nadleśniczy zapewnił pracownikom, w całym okresie objętym kontrolą, odpowiednie wyposażenie techniczne do wykonania zadań związanych z szacowaniem szkód, a także możliwość odpowiedniego przygotowania. Wszyscy wyznaczeni pracownicy odbyli szkolenia związane z tematyką szacowania szkód. W całym okresie objętym kontrolą, z wyjątkiem okresu od 1 kwietnia 2018 r. do 23 sierpnia 2018 r., w którym wnioski o szacowanie szkód należało składać do organu wykonawczego gminy właściwej ze względu na miejsce wystąpienia szkody, Nadleśniczy prowadził ewidencję zgłoszeń szkód w uprawach i płodach rolnych. Nadleśnictwo współdziałało również z właścicielami lub posiadaczami gruntów rolnych i leśnych w celu zapobiegania szkodom. Ponadto kontrolowana jednostka prawidłowo stosowała procedury szacowania szkód łoświeckich w uprawach i płodach rolnych oraz ustalała wysokości odszkodowań. Pomimo tego, że powiadamianie o terminie oględzin lub szacowania ostatecznego następowało telefonicznie, zamiast przewidzianego w przepisach dotyczących szacowania szkód w uprawach i płodach rolnych powiadamiania pisemnego, za pośrednictwem poczty elektronicznej lub przez krótką wiadomość tekstową (SMS), pozostawało to bez wpływu na skuteczność tego powiadomienia – w całym bowiem okresie objętym kontrolą na 364 szacowania, jedynie w jednym przypadku w szacowaniu nie uczestniczył poszkodowany. Wypłaty odszkodowań następowały w terminie do 30 dni od dnia sporządzenia protokołu ostatecznego lub dnia otrzymania tego protokołu. W okresie od 1 kwietnia 2017 r. do 31 sierpnia 2019 r. do Nadleśnictwa nie wpłynęła żadna skarga na postępowanie przedstawiciela Nadleśnictwa w zakresie szacowania szkód.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Przygotowanie do realizacji zadań związanych z szacowaniem szkód łoświeckich w uprawach i płodach rolnych

Opis stanu
faktycznego

1. Nadleśnictwo w okresie objętym kontrolą zarządzało dwoma obwodami łoświeckimi (nr 31 i nr 32), wyłączonymi z wydzierżawienia z przeznaczeniem na Ośrodek Hodowli Zwierzyny „Przysieka”³. Wyłączenia ww. obwodów z wydzierżawienia dokonał w 1994 r. Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa⁴ a przekazanie ich w zarząd Nadleśnictwa nastąpiło w 2014 r. na podstawie zarządzenia Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach⁵.

Całość terenów przeznaczonych na OHZ „Przysieka” liczyła 22 705 ha, z czego 21 430 ha (tj. 94%) wynosiła powierzchnia obwodów po wyłączeniach,

³ Dalej: OHZ „Przysieka”.

⁴ Zgodnie z pismem nr DIL-7551/12/94 z 19 grudnia 1994 r.

⁵ Zgodnie z zarządzeniem nr 25 z dnia 20 października 2014 r. w sprawie tworzenia i funkcjonowania ośrodków hodowli zwierzyny Lasów Państwowych na terenie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach.

a powierzchnia leśna wynosiła ogółem 14 004 ha (tj. 61,7%). W łowieckich latach gospodarczych: 2017/2018, 2018/2019 oraz od 1 kwietnia 2019 r. do 31 sierpnia 2019 r. obwód łowiecki nr 31 obejmował 10 426 ha powierzchni ogólnej (w tym 9 700 ha powierzchni po wyłączeniach oraz 6 100 ha powierzchni leśnej) a obwód łowiecki nr 32 odpowiednio 12 279 ha powierzchni ogólnej (w tym 11 730 ha powierzchni po wyłączeniach oraz 7 904 ha powierzchni leśnej). Nadleśniczy na podstawie wieloletniego łowieckiego planu hodowlanego dla rejonu hodowlanego O II „Bory Stobrawskie” z 27 marca 2017 r. podał, że oba obwody nie posiadają ustalonej kategorii i są wyłączone na potrzeby OHZ „Przesieka”. W wyjaśnieniach Nadleśniczy wskazał ponadto, że kategoria służy do ustalenia wysokości czynszu dzierżawnego, a w związku z tym, że obwody nr 31 i 32 nie są dzierżawione, nie muszą być kategoryzowane.

(akta kontroli str. 101-104, 181, 260, 264-270, 280, 316)

2. Zadania dotyczące szacowania szkód oraz wypłaty odszkodowań, określono w 2012 r.⁶ W ww. zarządzeniu wskazano również osoby upoważnione do szacowania szkód, tj. leśniczego ds. łowieckich, inżynierów nadzoru oraz leśniczych posiadających certyfikaty w zakresie szacowania szkód. Ustalono także, że szacowania do kwoty 3 tys. zł dokonują leśnicy ds. łowieckich, natomiast powyżej tej kwoty następuje szacowanie komisyjnie przy współudziale uprawnionych osób. Ponadto Nadleśniczy powołał stały zespół ds. kontroli szacowania szkód od zwierzyny łownej⁷, w skład którego weszli inżynierowie nadzoru Nadleśnictwa. Procedura rozpatrywania odwołań od ustaleń zespołów szacujących szkody łowieckie wprowadzona została w Nadleśnictwie w 2018 r.⁸

Spośród czterech pracowników Nadleśnictwa, którym powierzono realizację zadań dotyczących szacowania szkód⁹, trzech (tj. dwóch leśniczych ds. łowieckich oraz inżynier nadzoru) posiadało – począwszy od 25 marca 2011 r. – stałe upoważnienia Nadleśniczego do szacowania szkód. Ponadto obowiązki w zakresie szacowania szkód lub kontroli oraz udziału w szacowaniach określono wszystkim ww. pracownikom na piśmie w zakresach obowiązków służbowych, uprawnień i odpowiedzialności.

(akta kontroli str. 6-25, 97-98, 105-128, 204-212)

3. Osoby wyznaczone do szacowania szkód łowieckich uczestniczyły w szkoleniach, których tematyka związana była z szacowaniem szkód łowieckich. Szkolenia te, przeprowadzone od 2004 r. do 2019 r.¹⁰, realizowane były na zlecenie Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych. Poniesione przez Nadleśnictwo w okresie objętym kontrolą (tj. w roku gospodarczym 2018/2019) koszty szkoleń związanych z szacowaniem szkód łowieckich, przeprowadzonych 27 kwietnia 2018 r. oraz

⁶ W zarządzeniu Nadleśniczego nr 4/2012 z dnia 2 stycznia 2012 r. w sprawie funkcjonowania Ośrodka Hodowli Zwierzyny „Przesieka”.

⁷ Do obowiązków tego zespołu należała kontrola min. 20% wszystkich szacowań szkód łowieckich.

⁸ Na podstawie zarządzenia nr 30/2018 Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach z 28 maja 2018 r. w sprawie procedury rozpatrywania odwołań od ustaleń zespołów szacujących szkody w obwodach łowieckich wyłączonych z wydzierżawienia, zarządzanych przez nadleśnictwa zgrupowane w Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach oraz w sytuacjach, gdy właściwy nadleśniczy podlega wyłączeniu.

⁹ Tj. dwóch leśniczych ds. łowieckich, inżyniera nadzoru oraz starszego specjalisty Służby Leśnej ds. marketingu, użytkowania lasu i łowiectwa, administratora SILP i BIP.

¹⁰ Starszy specjalista Służby Leśnej odbył 7 maja 2004 r. szkolenie „Szacowanie szkód wyrządzonych przez zwierzynę łowną w uprawach rolnych”, przeprowadzone przez rzeczoznawcę majątkowego ds. szkód łowieckich a 27 kwietnia 2018 r. szkolenie pn. „Szacowanie szkód łowieckich dla pracowników LP – najważniejsze informacje dla gmin”; zorganizowane przez Ośrodek Rozwojowo-Wdrożeniowy Lasów Państwowych w Bedoniu; inżynier nadzoru oraz leśniczy ds. łowieckich obwodu nr 32 odbyli 8 kwietnia 2011 r. szkolenie pn. „Zasady postępowania, metodyka szacowania oraz ustalanie wysokości odszkodowania za szkody wyrządzone przez zwierzynę łowną w uprawach i płodach rolnych”, przeprowadzone przez rzeczoznawcę majątkowego ds. szkód łowieckich, natomiast leśniczy ds. łowieckich obwodu nr 31 odbył 28 lutego 2019 r. szkolenie pn. „Szacowanie szkód łowieckich – stosowanie procedur, podstawy praktycznego działania”, zorganizowane przez Ośrodek Rozwojowo-Wdrożeniowy Lasów Państwowych w Bedoniu.

28 lutego 2019 r., wyniosły 490,99 zł i dotyczyły one kosztów noclegów oraz dojazdu.

(akta kontroli str. 129-137, 291-297)

4. W okresie objętym kontrolą Nadleśnictwo dysponowało niezbędnym potencjałem technicznym do realizacji zadań związanych z szacowaniem szkód. Na wyposażeniu jednostki kontrolowanej znajdowały się m.in. dwa samochody terenowe Toyota Hilux z napędem na cztery koła, taśmy miernicze o długości 20 m oraz 25 m, dwa zestawy pomiarowe GPS, oprogramowanie *GIS m-Las Inżynier*, kółko pomiarowe, dalmierz laserowy oraz odbiornik GPS.

(akta kontroli str. 213-226)

5. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Katowicach w okresie od 29 listopada do 20 grudnia 2018 r. przeprowadziła w Nadleśnictwie kontrolę dotyczącą funkcjonowania OHZ „Przesieka” w latach łowieckich 2015/2016 oraz 2017/2018. Jednym z obszarów objętych tą kontrolą było sprawdzenie sposobu prowadzenia spraw i funkcjonowania systemu szacowania szkód. W toku kontroli ujawniono uchybienia dotyczące terminowości przekazywania protokołów z szacowania szkód¹¹. W wystąpieniu pokontrolnym z 19 marca 2019 r. Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach nie sformułował wniosków lub zaleceń w zakresie szacowania szkód.

(akta kontroli str. 144-174)

6. Wyjaśniając zasady współdziałania kontrolowanej jednostki z właścicielami lub posiadaczami gruntów w zakresie zapobiegania szkodom, Nadleśniczy wskazał, że współpraca ta polegała m.in. na budowie urządzeń łowieckich i pełnieniu dyżurów na polach obsianych atrakcyjnymi uprawami. Zlecano także odstraszenie zwierzyny z upraw najbardziej narażonych na szkody. Ponadto Nadleśnictwo prowadziło działania polegające na dokarmianiu dzików w pasach zaporowych, dokarmianiu zwierzyny w stałych punktach, uprawie poletek oraz wykaszaniu łąk śródleśnych i przyleśnych, wykaszaniu dróg leśnych i linii oddziałowych oraz wykładaniu drzew ogryzowych na przedwiośniu.

W całym okresie objętym kontrolą, Nadleśnictwo dwukrotnie¹² zwracało się do rolników o wyrażenie zgody na umiejscowienie urządzeń łowieckich, każdorazowo uzyskując stosowną zgodę. Ponadto Nadleśnictwo 20 kwietnia 2018 r. zawarło na podstawie art. 48 pkt 3 ustawy z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie¹³ porozumienie z przedsiębiorcą uprawiającym m.in. kukurydzę, zgodnie z którym to porozumieniem pozostawiono nieobsiane pasy, umożliwiające myśliwym dokonywanie polowań w całym okresie wegetacji kukurydzy. W okresie od 1 kwietnia 2017 r. do 31 sierpnia 2019 r., do Nadleśnictwa nie wpłynęły wnioski właścicieli lub posiadaczy gruntów o zabezpieczenie ich przed szkodami.

(akta kontroli str. 197-203, 329)

7. Nadleśnictwo na realizację zadań związanych z likwidacją szkód, wydatkowało łącznie kwotę 72,95 tys. zł, w tym 61,75 tys. zł (84,6%) tytułem wynagrodzenia dla osób dokonujących szacowania, a 11,2 tys. zł (15,5%) – tytułem kosztów dojazdu do miejsca wystąpienia szkody. W poszczególnych latach łowieckich koszty rodzajowe kształtowały się na podobnym poziomie i wyniosły odpowiednio: a/ w roku gospodarczym 2017/2018 – 25,06 tys. zł, w tym 4,35 tys. zł (17,4%) z tytułu kosztów dojazdu, a 20,71 tys. zł (82,6%) z tytułu wynagrodzeń, b/ w roku gospodarczym

¹¹ Stwierdzono, że w 14 przypadkach na 66 kontrolowanych protokołów z szacowania, przekazanie ich do Nadleśnictwa nastąpiło po 7 dniach od daty końcowego szacowania szkody, co było niezgodne ze schematem obiegu dokumentów, w którym określono termin do 7 dni od daty końcowego szacowania.

¹² Odpowiednio 8 i 26 marca 2019 r.

¹³ Dz. U. z 2018 r. poz. 2033, ze zm.

2018/2019 – 28,01 tys. zł, w tym 3,57 tys. zł (12,7%) z tytułu kosztów dojazdu a 24,44 tys. zł (87,3%) z tytułu wynagrodzeń, c/ w roku gospodarczym 2019/2020 (od 1 kwietnia do 31 sierpnia 2019 r.) – 19,88 tys. zł, w tym 3,28 tys. zł (16,5%) z tytułu dojazdu a 16,6 tys. zł z tytułu wynagrodzeń¹⁴.

(akta kontroli str. 231)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli, pozytywnie ocenia działania Nadleśniczego, który wyznaczył osoby odpowiedzialne za wykonywanie zadań związanych z szacowaniem szkód łowieckich w uprawach i płodach rolnych, zapewnił ich przeszkolenie oraz wyposażył w odpowiednie narzędzia umożliwiające prawidłową realizację ww. zadań. Ponadto Nadleśnictwo współdziałało z właścicielami lub posiadaczami gruntów rolnych i leśnych w celu zapobiegania szkodom.

OBSZAR

2. Prawidłowość realizacji procedury szacowania szkód łowieckich w uprawach i płodach rolnych oraz wypłaty odszkodowań

Opis stanu
faktycznego

1. Nadleśniczy zarządzający obwodami łowieckimi wchodzącymi w skład OHZ „Przesieka”, w całym okresie objętym kontrolą (obejmującym lata łowieckie 2017/2018, 2018/2019 oraz 2019/2020) prowadził – odrębnie dla każdego z ww. okresów – ewidencję zgłoszeń dotyczących szkód w uprawach i płodach rolnych¹⁵. W ewidencji tej uwzględniano: nr obwodu, imię i nazwisko oraz adres zgłaszającego, datę zgłoszenia oraz rodzaj uprawy, której zgłoszenie dotyczyło.

(akta kontroli str. 62-86)

2. Nadleśniczy pismem z 25 listopada 2014 r. przekazał – stosownie do wymogu wynikającego z § 1 ust. 1 rozporządzenia w sprawie szacowania szkód z 2010 r. – właściwym miejscowo organom wykonawczym gmin, obejmujących tereny wchodzące w skład OHZ „Przesieka”¹⁶ oraz Izbie Rolniczej w Opolu informację o osobach¹⁷ uprawnionych do przyjmowania zgłoszeń szkód wyrządzanych przez dziki, łosie, jelenie, daniela i sarny w uprawach i płodach rolnych. Ponadto pismem z 11 listopada 2014 r. przekazał tym samym podmiotom informację o miejscu zgłaszania szkód oraz o osobach¹⁸ uprawnionych do szacowania szkód w uprawach rolnych z ramienia Nadleśnictwa.

(akta kontroli str. 138-139)

3. Łączny rozmiar szkód łowieckich w uprawach i płodach rolnych w zarządzanym przez Nadleśnictwo OHZ „Przesieka” przedstawiał się – w poszczególnych latach gospodarczych - następująco:

¹⁴ Nadleśnictwo nie prowadziło szczegółowej ewidencji księgowej w zakresie wyodrębnienia kosztów związanych z realizacją zadań związanych z szacowaniem szkód. Podane wartości mają charakter szacunkowy i zostały wyliczone w przypadku dojazdów do miejsc szacowania w oparciu o dane z kart pojazdów wykorzystywanych w trakcie szacowania szkód oraz kosztu jednostkowego w zł/km. W przypadku natomiast kosztów wynagrodzeń, obliczono je na podstawie iloczynu ilości wykonanych szacowań w roku łowieckim, kosztu jednego szacowania (2h) i średniej stawki godzinowej dla danego pracownika w roku kalendarzowym.

¹⁵ Obowiązek prowadzenia ewidencji zgłoszeń wynikał z § 1 ust. 3 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 8 marca 2010 r. w sprawie sposobu postępowania przy szacowaniu szkód oraz wypłat odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych (Dz. U. Nr 45, poz. 272); dalej: rozporządzenie w sprawie szacowania szkód z 2010 r. Rozporządzenie to obowiązywało do 2 października 2018 r.

¹⁶ Tj. wójtom Dobrzemienia Wielkiego, Murowa, Pokoju, Popielowa oraz Świerczowa.

¹⁷ Odpowiednio: Nadleśniczy oraz Zastępca Nadleśniczego.

¹⁸ Leśniczym ds. łowieckich w obwodach nr 31 i 32 oraz inżynierowi nadzoru Nadleśnictwa.

- w roku gospodarczym 2017/2018 powierzchnia zredukowana szkód wyniosła łącznie 225,63 ha (tj. 0,99% powierzchni ogólnej OHZ), w tym: a/ 64,5 ha (tj. 29% powierzchni zredukowanej) dotyczyło szkód wyrządzonych na łąkach/pastwiskach, b/ 53,2 ha (24%) – szkód w uprawach kukurydzy, c/ 21,4 ha (9%) – szkód w uprawach pszenżyta, d/ 16,9 ha (7%) – szkód w uprawach rzepaku; dominującym gatunkiem zwierząt, które wyrządzały szkody w uprawach były: dziki (163,72 ha powierzchni zredukowanej), jelenie (60,61 ha) oraz sarny (1,3 ha);
- w roku gospodarczym 2018/2019 powierzchnia zredukowana szkód wyniosła łącznie 206,29 ha (tj. 0,90% powierzchni ogólnej OHZ), w tym: a/ 87,94 ha (43%) dotyczyło szkód w łąkach/pastwiskach, b/ 36,85 ha (18%) – szkód w uprawach kukurydzy, c/ 24,33 ha (12%) – szkód w uprawach pszenżyta, d/ 14,73 ha (7%) – szkód w uprawach pszenicy; dominującym gatunkiem zwierząt były: dziki (164,43 ha), jelenie (40,91 ha) oraz sarny (0,95 ha);
- w roku gospodarczym 2019/2020¹⁹ powierzchnia zredukowana szkód wyniosła łącznie 153,13 ha (tj. 0,67% powierzchni ogólnej OHZ) w tym: a/ 73,17 ha (48%) dotyczyło szkód w łąkach/pastwiskach, b/ 17,11 ha (18%) – szkód w uprawach pszenicy, c/ 15,68 ha (10%) – szkód w uprawach pszenżyta, d/ 15,14 ha (10%) – szkód w uprawach owsa; dominującym gatunkiem zwierząt były: dziki (123,71 ha), jelenie (24,90 ha) oraz sarny (4,17 ha).

(akta kontroli str. 36-86, 182-184, 298-300)

4. Nadleśnictwo za szkody na obszarze obwodów łowieckich wchodzących w skład OHZ „Przesieka” wypłaciło łącznie 937 877 zł tytułem odszkodowań, w tym: a/ w roku łowieckim 2017/2018 – 385 583 zł, b/ w roku łowieckim 2018/2019 – 365 926 zł, c/ w roku łowieckim 2019/2020 (do 31 sierpnia 2019 r.) – 186 368 zł.

(akta kontroli str. 182-184)

5. W okresie od 1 kwietnia 2017 r. do 31 sierpnia 2019 r., do Nadleśnictwa wpłynęło łącznie 348 wniosków (w tym w roku łowieckim 2017/2018 – 159, w roku łowieckim 2018/2019 – 93 a w roku łowieckim 2019-2020 – 96). Łączna liczba spraw zakończonych wypłatą odszkodowania w całym okresie objętym kontrolą wyniosła 493²⁰, (w tym w poszczególnych latach łowieckich odpowiednio: 174, 186 oraz 133). Ponadto dwukrotnie odmówiono wypłaty odszkodowania.

Prawidłowość działań Nadleśnictwa w związku z odmową wypłaty odszkodowania sprawdzono na podstawie dwóch spraw zgłoszonych odpowiednio 4 maja 2017 r. oraz 12 lipca 2019 r. W przypadku odmowy z 2017 r. poszkodowany wnioskował o odszkodowanie za szkody, które były przedmiotem wcześniejszego szacowania, tj. na podstawie wniosku z 10 kwietnia 2017 r. zakończonego wypłatą odszkodowania 10 maja 2017 r. W przypadku z 2019 r. poszkodowany nie posiadał natomiast dokumentów potwierdzających prawo do władania gruntami, na których wystąpiły szkody, w związku z powyższym odmówiono szacowania. Ponadto wniosek z 2019 r. złożony przez poszkodowanego nie zawierał niektórych wymaganych elementów, określonych w przepisie art. 46 ust. 4 pkt 2 i pkt 3 ustawy Prawo łowieckie, tj. wskazania miejsca wystąpienia oraz rodzaju uszkodzonej uprawy lub płodu rolnego.

(akta kontroli str. 182-184, 250-259)

6. W latach objętych kontrolą wystąpił jeden przypadek wypłaty odszkodowania w wyniku mediacji przy udziale przedstawicieli gminy Popielów oraz Izby Rolniczej w Opolu. Odszkodowanie w wysokości 1 553,60 zł zostało wypłacone 17 września

¹⁹ Do 31 sierpnia 2019 r.

²⁰ Różnica pomiędzy liczbą wniosków a liczbą spraw zakończonych wypłatą odszkodowania wynikała z faktu zgłaszania wielu uszkodzonych upraw na jednym zgłoszeniu.

2017 r. W aktach tej sprawy znajdowały się wnioski poszkodowanego o likwidację szkód odpowiednio z 4 i z 23 maja 2017 r. oraz z 3 sierpnia 2017 r. Nadleśnictwo sporządziło protokół nr 63/32, w którym potwierdzono dokonanie dwukrotnych oględzin uprawy (mających miejsce 5 i 30 maja 2017 r.). W wyniku złożonego przez poszkodowanego 30 maja 2017 r. zastrzeżenia, ponownego szacowania dokonano 7 czerwca 2017 r. przy udziale przedstawicieli gminy Popielów oraz Izby Rolniczej w Opolu. Ostatecznego szacowania szkody dokonano 9 sierpnia 2017 r., a żadna ze stron nie wniosła zastrzeżeń. Nadleśnictwo nie dysponowało wnioskiem o mediację złożonym przez poszkodowanego do organu gminy Popielów.

(akta kontroli str. 232-241)

7. W latach 2017-2019 (do 31 sierpnia) nie wystąpiły przypadki dokonywania przez Nadleśnictwo ustalenia wysokości odszkodowania w drodze ugody, zawieranej na podstawie przepisów ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny²¹.

(akta kontroli str. 185-187)

8. Poszkodowani w całym okresie objętym kontrolą nie kierowali przeciwko Nadleśnictwu jako zarządcy obwodów łowieckich wchodzących w skład OHZ „Przesieka” pozwów w związku z procedurą szacowania szkód w uprawach i płodach rolnych.

(akta kontroli str. 188-190)

9. W badanym okresie Nadleśnictwo i poszkodowani nie korzystali z uprawnień określonych w przepisie art. 46f ustawy Prawo łowieckie, tj. nie wnosili odwołań do Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach jako właściwego ze względu na miejsce wystąpienia szkody.

(akta kontroli str. 317)

10. W latach objętych kontrolą wystąpił jeden przypadek szacowania szkód bez obecności poszkodowanego²². Wszystkie szacowania po 23 sierpnia 2018 r. odbyły się bez obecności przedstawiciela Opolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego. W wyniku kontroli akt sprawy dotyczącej wypłaty odszkodowania pomimo braku udziału w szacowaniu szkód poszkodowanego ustalono, że brak było potwierdzenia zawiadomienia poszkodowanego oraz przedstawiciela ośrodka doradztwa rolniczego o terminie szacowania szkód. W wyjaśnieniach Nadleśniczy wskazał, że *poszkodowany został powiadomiony o terminie dokonania oględzin telefonicznie²³, natomiast przedstawiciel ośrodka doradztwa rolniczego zawiadomiony został za pośrednictwem poczty elektronicznej*. Zawiadomienie poszkodowanego za pośrednictwem rozmowy telefonicznej pozostaje w sprzeczności z wymogiem wynikającym z § 2 ust. 2 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 kwietnia 2019 r. w sprawie szczegółowych warunków szacowania szkód w uprawach i płodach rolnych²⁴.

(akta kontroli str. 185-187, 242-249, 317, 319, 324)

11. Spośród wszystkich 348 zgłoszeń szkód, w jednym przypadku poszkodowany wniósł zastrzeżenia do protokołu oględzin. Przedmiotem zastrzeżeń było ustalenie szacunkowego procentu zniszczenia uprawy²⁵, z którym poszkodowany się nie zgadzał. Po dokonaniu ponownego szacowania przy udziale przedstawicieli gminy Popielów oraz Izby Rolniczej w Opolu, oszacowano szkodę na uszkodzonym obszarze do 50% powierzchni. W wyniku ostatecznego szacowania szkody, które

²¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 1145, ze zm.

²² Wniosek poszkodowanego z 17 czerwca 2019 r., szacowanie ostateczne odbyło się 21 czerwca 2019 r., wypłaty odszkodowania w kwocie 310 zł dokonano 19 lipca 2019 r. (protokół nr 35/19 z 21 czerwca 2019 r.)

²³ Dołączono oświadczenie poszkodowanego z dnia 6 września 2019 r., że został powiadomiony przez Nadleśnictwo.

²⁴ Dz. U. poz. 776; dalej: rozporządzenie w sprawie szacowania szkód z 2019 r.

²⁵ W tym przypadku oszacowano na 30%.

odbyło się 9 sierpnia 2017 r., stwierdzono dalszy postęp dokonywania szkód w pszenzycie przez dzika i ustalono 100% zniszczenie upraw na uszkodzonym obszarze. Co do powyższych ustaleń poszkodowany nie wnosił zastrzeżeń.

(akta kontroli str. 185, 232-241)

12. Prawidłowość realizacji przez Nadleśnictwo, jako jednostkę zarządzającą OHZ „Przesieka”, procedury szacowania ustalono na podstawie 15 spraw²⁶, dotyczących z poszczególnych okresów łowieckich. Ogółem w badanych sprawach wypłacono 55 768,73 zł z tytułu odszkodowań²⁷. W wyniku kontroli ustalono, że dwa wnioski o szacowanie szkód nie zawierały niektórych niezbędnych elementów określonych w art. 46 ust. 4 pkt 1 i pkt 2 ustawy Prawo łowieckie (tj. wniosek z 2 lipca 2019 r. nie zawierał numeru telefonu, a we wniosku z 26 lutego 2019 r. nie określono miejsca wystąpienia szkody). Do akt spraw nie dołączano potwierdzeń zawiadomienia poszkodowanych (a od 23 sierpnia 2018 r. również przedstawicieli właściwego ośrodka doradztwa rolniczego) o terminie oględzin. Nadleśniczy wyjaśnił, że o terminie dokonania oględzin lub ostatecznego szacowania szkody poszkodowanych powiadamiano telefonicznie, natomiast przedstawicieli Opolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego powiadamiano za pomocą poczty elektronicznej. W przypadku sprawy zakończonej ostatecznym szacowaniem 4 lipca 2019 r. (protokół nr 37/19) dokonanie zawiadomienia o planowanym terminie oględzin oraz szacowania ostatecznego nastąpiło w formie rozmowy telefonicznej, co pozostaje w sprzeczności z wymogiem wynikającym z § 2 ust. 2 rozporządzenia w sprawie szacowania szkód z 2019 r.

We wszystkich skontrolowanych przypadkach w oględzinach lub szacowaniu ostatecznym wzięli udział poszkodowani, natomiast w żadnym z nich nie brał udziału przedstawiciel ośrodka doradztwa rolniczego. We wszystkich przypadkach po zakończeniu szacowania sporządzono protokoły. Wysokość odszkodowania ustalano zgodnie z wymogami określonymi w przepisie § 4 ust. 7 rozporządzenia w sprawie szacowania szkód z 2010 r. oraz § 3 rozporządzenia w sprawie szacowania szkód z 2019 r. Wpłaty odszkodowania dokonywano w terminie do 30 dni od dnia sporządzenia lub otrzymania²⁸ protokołu ostatecznego szacowania szkody. Nadleśniczy wyjaśnił również, że: *ceny artykułów rolnych oraz ceny prac agrotechnicznych oraz ceny rynkowe nasion, przyjmowanych przy obliczaniu kwot odszkodowań, ustalane były m.in. w oparciu o ceny obowiązujące w okolicznych instytucjach i podmiotach prowadzących skup płodów rolnych, zazwyczaj telefonicznie, korzystano także ze stron internetowych²⁹. Natomiast ceny prac agrotechnicznych pozyskiwane były z publikacji ośrodków doradztwa rolniczego i kontaktów telefonicznych oraz cen usług świadczonych przez rolników i podmioty świadczące usługi agrotechniczne. Ponadto Nadleśniczy wskazał, że wynik ustalenia cen miał odzwierciedlenie w protokołach oględzin, ostatecznego szacowania szkody i ponownego szacowania szkody w uprawach i płodach rolnych, w związku z powyższym Nadleśnictwo nie prowadziło dodatkowej dokumentacji w tym zakresie.*

(akta kontroli str. 318, 320-326, 330-362, 364-371)

13. Żaden z poszkodowanych w całym okresie objętym kontrolą nie złożył do Nadleśniczego skarg na postępowanie przedstawiciela Nadleśnictwa w toku szacowania szkód w uprawach i płodach rolnych.

(akta kontroli str. 328)

²⁶ Odpowiednio protokoły nr: 2/32, 17/32, 42/32, 34/31, 68/31, 81/32, 58/32, 28, 25(53/18), 43(34/32), 20, 1(1/32), 3/18, 37/19, 2/32.

²⁷ Odpowiednio w latach łowieckich: 2017 r. – pięć spraw (36 153,20 zł), 2018 r. – pięć spraw (7 785,53 zł), 2019 r. – pięć spraw (11 830 zł).

²⁸ W okresie od 1 kwietnia 2018 r. do 23 sierpnia 2018 r.

²⁹ www.topagrar.pl, www.netbrokers.pl, www.farmer.pl.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Nadleśniczy zawiadomił dwóch poszkodowanych, którzy złożyli wnioski o szacowanie szkód odpowiednio 21 czerwca i 4 lipca 2019 r., o terminie dokonania oględzin albo szacowania ostatecznego za pośrednictwem rozmowy telefonicznej, pomimo że zgodnie z § 2 ust. 2 rozporządzenia w sprawie szacowania szkód z 2019 r. zawiadomienie takie mogło nastąpić pisemnie, za pośrednictwem poczty elektronicznej lub przez krótkie wiadomości tekstowe (SMS).

(akta kontroli str. 314-315, 242-247, 364-371)

W wyjaśnieniach, Nadleśniczy wskazał, że w obu przypadkach poszkodowanych zawiadomiono telefonicznie, ponadto wskazał, że *w aktach sprawy brak jest pisemnego zawiadomienia poszkodowanego, gdyż takowe nie jest wymagane.*

(akta kontroli str. 317-318)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działanie Nadleśnictwa w zakresie ustalania wysokości i terminowego wypłacania odszkodowań w całym okresie objętym kontrolą pomimo systemowego zaniechania powiadamiania osób uprawnionych do udziału w oględzinach lub w szacowaniu ostatecznym w sposób określony przepisami rozporządzenia w sprawie szacowania szkód z 2019 r. Przyjęcie takiego sposobu informowania nie miało wpływu na ustalenie i terminowe wypłacanie odszkodowań.

OBSZAR

3. Prawidłowość działań przy rozpatrywaniu odwołań od procedury szacowania szkód łowieckich w uprawach i płodach rolnych oraz wydawaniu decyzji ustalających wysokość odszkodowania

Opis stanu
faktycznego

W całym okresie objętym kontrolą, żaden z właścicieli oraz posiadaczy gruntów rolnych, na terenie których wystąpiły szkody oraz dzierżawcy i zarządcy kół łowieckich, nie odwoływali się do Nadleśniczego w trybie określonym przepisami art. 46d ust. 1 i ust. 2 ustawy Prawo łowieckie.

(akta kontroli str. 190-193)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

W związku z brakiem działań polegających na składaniu odwołań przez właścicieli oraz posiadaczy gruntów rolnych, na terenie których wystąpiły szkody oraz dzierżawców i zarządców kół łowieckich, Najwyższa Izba Kontroli odstępuje od sformułowania oceny działań Nadleśnictwa w tym obszarze.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag dotyczących stwierdzonych nieprawidłowości.

Wniosek Podjęcie działań zapewniających powiadomienie uprawnionych do udziału w ogólnych lub w szacowaniu ostatecznym w sposób określony przepisami.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Opolu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Opole, 21 listopada 2019 r.

Kontroler
Przemysław Sperczyński
specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Opolu
Dyrektor

DIREKTOR
Delegatury NIK w Opolu
.....
Iwona Zyman

1950-1951
1952-1953

1954-1955
1956-1957

Y. F. P. 1958-1959

1960-1961
1962-1963

1964-1965
1966-1967

1968-1969
1970-1971

1972-1973
1974-1975

1976-1977
1978-1979

1980-1981
1982-1983

1984-1985
1986-1987

1988-1989
1990-1991

1992-1993
1994-1995

1996-1997
1998-1999

2000-2001
2002-2003

2004-2005
2006-2007

2008-2009
2010-2011

2012-2013
2014-2015

2016-2017
2018-2019

2020-2021
2022-2023

2024-2025
2026-2027

2028-2029
2030-2031

2032-2033
2034-2035

2036-2037
2038-2039

2040-2041
2042-2043